

Riistantutkimuksen tiedote 183:1–17. Helsinki 10.9.2002

Kanalintukannat vahvistuivat Pohjois-Suomessa

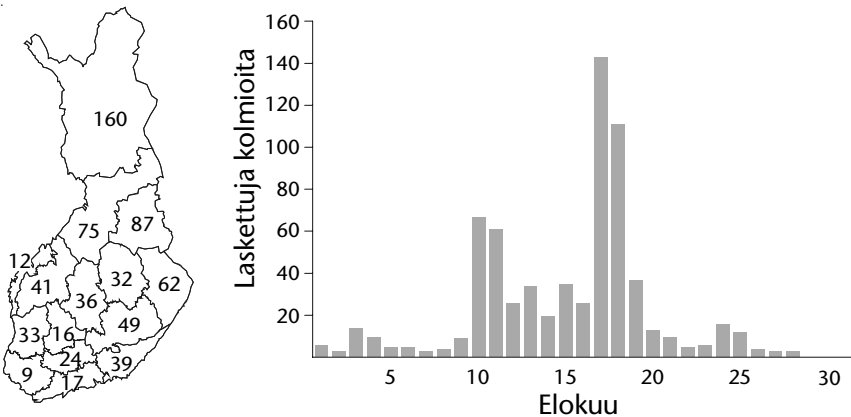
Pekka Helle ja Marcus Wikman

Riistakolmiolaskennat tehtiin elokuussa koko maan kattavina viidennentoista kerran. Metson, teeren, pyyn ja riekon yhteistiheys kolmioalueilla oli 20 yksilöä metsämaan neliökilometrillä, mikä on noin 10 % korkeampi tiheys kuin vuosi sitten. Se myös ylittää hieman edeltäneen kymmenen vuoden keskitiheyden. Kaikkien lajien tiheydet kohosivat edellisvuodesta: metso noin 20 %, teeri noin 10 %, pyy noin 5 % ja riekko noin 40 %. Metsotiheys koheni tuntuvasti Pohjois-Suomessa ja läntisessä Keski-Suomessa; Etelä-Suomessa kannankehitys oli laskeva. Teerellä muutoskuva oli olennaisesti samanlainen. Myös pyykanta vahvistui Pohjois-Suomessa ja keskisessä Suomessa mutta väheni Etelä- ja Itä-Suomessa. Riekkokanta vankistui koko Pohjois-Suomessa. Paikoin kannankasvu oli voimakasta: metsotiheys Lapissa, pyytiheys Kainuussa sekä teeri- ja riekkotiheydet Lapissa ja Kainuussa olivat noin 1,5-kertaiset edelliseen vuoteen verrattuna. Lapin lintutiheydet olivat kaikilla lajeilla riistakolmiolaskentojen kaikkien aikojen korkeimmat. Pohjois-Suomen kannankasvut perustuivat onnistuneeseen lisääntymiseen ja vastaavasti etelän väheneminen johtui heikosta poikastuotosta. Suurimpiin kannankasvuihin näytti kuitenkin myös liittyvän lintujen hyvä säilyvyys talven yli. Riistantutkimuksella oli 3.9. mennessä käytettävissään 692 riistakolmion havainnot. Maastoaineiston keräämiseen on osallistunut yli 4 000 henkilöä, ja laskennoissa on havaittu lähes 9 400 metsäkanalintua.

Erikoistutkija Pekka Helle, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Tutkijantie 2 A, 90570 Oulu, puh. 0205 751410, suunnittelija Marcus Wikman, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, PL 6, 00721 Helsinki, puh. 0205 751272.

Riistakolmiolaskenta on maamme metsäriistalajien runsaudenseurannan päämenetelmä, jonka järjestelyistä vastaavat Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos ja Metsästäjien Keskusjärjestö. Elokuinen laskenta oli koko valtakunnan laajuisena neljästoista, valtaosassa Suomea viidestoista. Tätä kirjoitettaessa riistantutkimuksella oli käytettävissään 692 riistakolmion laskentatulokset. Metsästyskauden kynnyksellä on tarkoituksenmukaista tiedottaa kanaintujen runsaudesta, vaikka aivan kaikkien kolmioiden tulos ei olekaan käytettävissä. Aineiston lopullinen koko tulee olemaan hieman tätä suurempi, mutta se tulee silti jäämään pienemmäksi kuin aikaisempina vuosina.

Elokuussa laskettujen riistakolmion lukumäärä riistanhoitopiireittäin käy ilmi kuvasta 1. Totuttuun tapaan kolmioita laskettiin lukumääräisesti eniten Lapin, Oulun ja Kainuun riistanhoitopiireissä. Kolmioiden alueellinen kattavuus on kuitenkin melko tasainen, sillä mainittujen riistanhoitopiirien osuus kaikista lasketuista kolmioista on 47 % ja näiden piirien osuus koko maan pinta-alasta on 48 %. 83 prosenttia laskennoista tehtiin suositteluinpana laskenta-aikana, 10.–20. elokuuta (kuva 1). Eniten kierrettiin kolmioita viikonloppuna 17.–18.8., jolloin urakoitiin noin 37 prosenttia kaikista lasketuista kolmioista.

Kuva 1. Laskettujen riistakolmioiden lukumäärä riistanhoitopiireittäin sekä laskentojen ajoittuminen elokuussa 2002.

Tässä tiedotteessa esitetään riistakolmiolaskennan tulokset seikkaperäisesti lajeittain. Jokaiselle lajille esitetään karttana kannantiheys kolmioalueilla 50 x 50 yhtenäiskoordinaattiruuduittain ja grafiikkakuvana kannankehitys koko riistakolmiolaskentojen historian aikana riistanhoitopiireittäin. Taulukkomuodossa esitetään lisäksi riistanhoitopiireittäin keskeiset tulokset: kokonaistiheys, poikasten osuus, keskimääräinen poikuekoko ja kannan prosenttinen muutos edellisvuodesta.

Riistakolmiolaskentojen tulosityhteenvetoja on luettavissa myös Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen kotisivuilta osoitteessa www.rktl.fi. Lisäksi tuloksia on osoitteessa www.riistaweb.riista.fi.

Riekkö runsastui voimakkaasti – pyy hienokseltaan

Metson keskitiheys koko maassa koheni edellisvuodesta lähes 20 prosenttia. Kannanmuutos oli edellisvuodesta selvästi positiivinen Pohjois- ja Keski-Suomessa, kun taas Etelä- ja Itä-Suomessa metsotiheydet laskivat. Teeren kannankasvu koko maan tasolla oli noin 10 prosenttia. Kannanmuutoskuva oli olennaisesti sama kuin metsolla: kasvua todettiin Pohjois- ja Keski-Suomessa, vähenemistä Etelä-Suomessa.

Pyykanta ei juuri muuttunut edellisvuotisesta: kanta vahvistui viidellä prosentilla. Pyy selvästi pohjoisessa ja keskisessä Suomessa, Pohjanmaan rannikolla kanta oli ennallaan ja Etelä- ja Itä-Suomessa se väheni. Riekkökanta vahvistui tuntuvasti Pohjois-Suomessa. Kaikki lajit ovat lievästi runsaampia kuin edellisen kymmenen vuoden aikana keskimäärin.

Pohjois-Suomessa kasvua

Tämän vuoden riistakolmiolaskennan tuloksissa oli enemmän säännönmukaisuutta kuin moniin vuosiin. Alueelliset muutostrendit olivat samansuuntaisia laajahkoilla alueilla, ja eri lajien kannanmuutoskuvat olivat paljolti yhteneväiset. Kaikilla lajeilla todettiin selvää kasvua Pohjois-Suomessa, kun taas Etelä-Suomea luonnehtivat pikemminkin kannan vähenemiset. Lapissa kaikkien lajien tiheydet olivat riistakolmiolaskentojen viisitoistavuotisen historian korkeimmat.

Lapin lintukannat ovat kahdessa vuodessa kohentuneet pitkään kestäneen laman pohjalta huomattavasti. Pohjois-Suomen kehityksen ennustaminen ei ole ongelmattonta. Lapissa pyyn ja riekon poikasosuudet alenivat viimevuotisista, mikä perinteisen syklitulkinnan mukaan tarkoittaisi nyt eletävän huippuvuotta. Toisaalta metson ja teeren poikasosuudet eivät pienentyneet edellisvuodesta. Pääosassa eteläistä Suomea lintukantojen epäsäännöllinen kehitys tuntuu jatkuvan.

Lintukannan muutokseen elokuusta seuraavan vuoden elokuuhun vaikuttaa osaltaan se, millainen on keväinen pesivän kannan koko suhteessa edellisen elokuun kantaan. Tästä saadaan viitteellinen tieto suhteuttamalla elokuussa havaittujen *aikuislintujen* määrä edellisen elokuun *kaikkien* havaittujen yksilöiden määrään. Tästä käytetään tässäkin tiedotteessa nimikettä *säilyvyys*. Suhdeluku heijastaa koko vuoden aikaista kuolleisuutta, mutta ei aivan yksiselitteisesti. Säilyvyys riippuu myös lähtöelokuun kannan rakenteesta. Mikäli silloin poikasosuus on hyvin korkea, säilyvyysluku jää yleensä alhaisemmaksi, koska nuorten lintujen kuolleisuus ensimmäisenä talvena on huomattavasti suurempi kuin vanhojen lintujen.

Toinen vuosimuutokseen vaikuttava tekijä on lisääntymisen onnistuminen. Tätä kuvataan elokuun laskentatuloksen kolmella tunnusluvulla: *poikueellisten naaraiden osuus kaikista havaituista naaraista* (metso ja teeri), *poikaslintujen osuus kaikista havaituista yksilöistä* sekä *poikuekoko*.

Kevään ja erityisesti alkukesän sää vaikuttaa pesimisen onnistumiseen. Kuluva vuosi on ollut sääsuhteiltaan erikoinen. Lauhan talven jälkeen myös kevät oli lämmin. Huhtikuu oli jo hyvin vähäsateinen ja eteläisemmässä Suomessa kuivuus oli pitkäkestoinen. Toukokuu oli niin ikään lämmin, 1–2 astetta pitkän ajan keskiarvoa lämpimämpi. Kanalintujen pesiminen käynnistyiikin todennäköisesti varhain.

Kesäkuun alkupuolta luonnehtivat lämpimät jaksot, mutta juhannusviikolla sää muuttui epävakaaaksi. Kesäkuukin oli kuitenkin 1–2,5 astetta keskimääräistä lämpimämpi. Loppukuun sateiden vuoksi kesäkuun

sademäärä oli Pohjois-Lappia lukuun ottamatta 1,5–2-kertainen pitkän ajan keskiarvoon nähden. Heinäkuukin oli Suomessa asteen pari keskimääräistä lämpimämpi. Etelä-Suomea lukuun ottamatta heinäkuu oli verraten sateinen. Kuurosateille tyypillisesti sademäärissä oli kuitenkin suuria paikkakuntien välisiä eroja. Loppukesä jatkui erittäin lämpimänä ja helleraja ylittyi elokuussakin poikkeuksellisen useasti.

On syytä korostaa, että lintukantojen dynamiikkaa, vaihtelua vuodesta toiseen, ei voi selittää ja ymmärtää pelkästään tilapäisillä muutoksilla säilyvyydessä ja lisääntymismenestyksessä. Tarkasteltava vuosi ei ole edeltäjistään riippumaton, vaan aikaisemmista vuosista kertyy heijastuksia tähän päivään. Muun muassa lintukannan ikärakenteen dynamiikka on luonteeltaan tällainen asia. Ikärakenne voi puolestaan vaikuttaa vahvastikin kannan säilyvyyteen ja poikastuottoon.

Metso

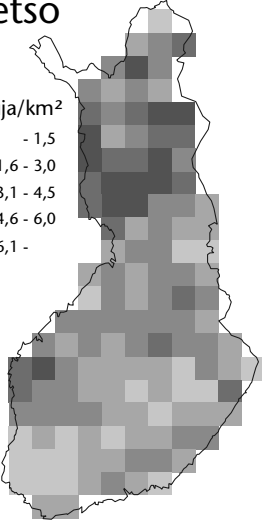
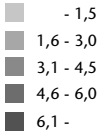
Korkeimmat ruutukohtaiset metsotiheydet painottuivat Pohjois-Suomeen, erityisesti Etelä- ja Itä-Lappiin (kuva 2). Keskimääräistä korkeampia ruututiheyksiä todettiin lisäksi pitkin Maanselkää ja Suomenselkää. Alhaisimmat metsotiheydet sijoittuivat Etelä-Suomeen, varsinkin maan lounaiskolkkaan. Esiintymisrunsauden painopiste on nyt huomattavasti pohjoisempänä kuin useana viime vuonna.

Korkeimmat riistanhoitopiirikohtaiset keskiarvot todettiin Lapissa, Kainuussa ja Pohjanmaan riistanhoitopiireissä sekä alhaisimmat Etelä-Hämeen, Etelä-Savon ja Varsinais-Suomen riistanhoitopiireissä. Maan eri osien välillä oli huomattavia eroja kannanmuutoksessa edellisvuodesta. Metsotiheys kohosi laajalti Pohjois-Suomessa ja läntisessä Keski-Suomessa. Kannanmuutos oli paikoin hyvinkin selvä, äärevimpänä tapauksena Lappi, missä metsotiheys yli 1,5-kertaistui edellisestä elokuusta. Etelä- ja Itä-Suomessa metsotiheys sitä vastoin laski, kaikkein selvimmin maan lounaiskulmassa (kuva 3).

Metson poikastuotanto onnistui hyvin tai vähintään keskinkertaisesti Etelä-Suomea lukuun ottamatta. Poikueellisten naaraiden osuus kaikista naaraista

Metso

Lintuja/km²

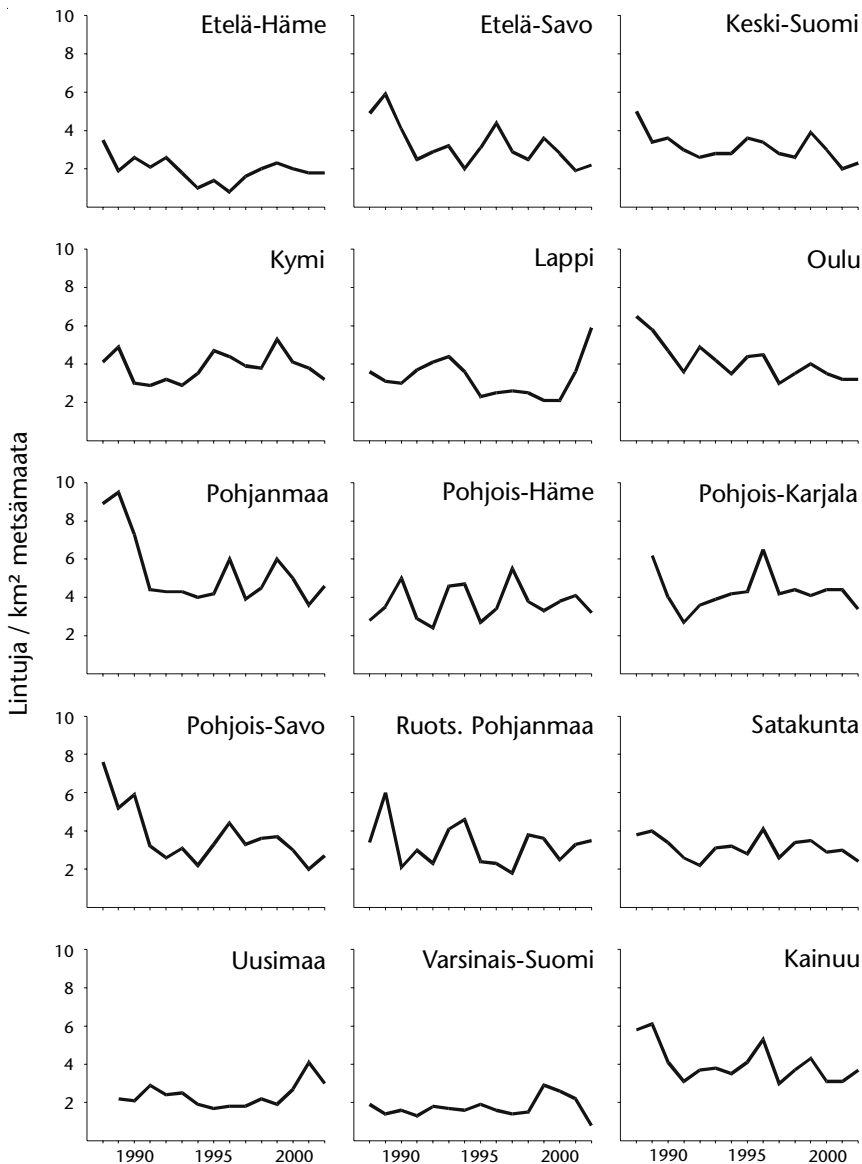

Kuva 2. Metson keskimääräinen tiheys (yksilöä/km² metsämaata) 50 x 50 km:n ruuduittain elokuussa 2002.

ja poikasten osuus kaikista havaituista linnuista olivat Lapissa koko riistakolmiojaksos korkeimmat (taulukko 1). Myös Kainuussa ja Pohjanmaalla nämä lisääntymisen tunnusluvut olivat viisitoistavuotiskauden parhaiden vuosien joukossa. Poikastuotto oli keskimääräistä heikompi Etelä-Suomessa. Kolmas lisääntymismenestyksen muuttuja – keskimääräinen poikuekoko – noudatteli samoja piirteitä. Poikuekoon keskiarvo Keski-Suomessa (4,5) ja Pohjanmaalla (4,0) ovat riistakolmiohistorian korkeimpien joukossa.

Lintujen säilyvyys edellisvuoden elokuusta laskentavuoden elokuuhun oli pääosassa maata keskimääräistä parempi. Lapissa, Pohjanmaalla ja Pohjois-Savossa säilyvyys oli riistakolmiojaksos parhaita. Ainoastaan Satakunnassa, Uudellamaalla ja Pohjois-Karjalassa metson säilyvyys oli selvästi keskimääräistä alhaisempi.

Koko maan metsätiheys kasvoi edellisvuodesta lähes 20 %, ja tiheys on nyt runsaat 10 prosenttia korkeampi kuin edeltäneen kymmenen vuoden aikana keskimäärin. Lapissa metso on riistakolmiojaksos korkeimmassa tiheydessään. Metson säilyvyys oli koko maan tilastossa riistakolmiojaksos parhaita. Poikasprosentti oli kolmanneksi korkein ja poikueellisten koppeloiden osuus neljänneksi korkein tässä 15 vuoden aineistossa.

Kuva 3. Metson keskimääräinen tiheys (lintuja/km² metsämaata) riistanhoitopiireittäin vuosina 1988-2002.

Taulukko 1. Metson tiheys, poikasosuus, poikuekoko sekä kannan muutosprosentti riistanhoitopiireittäin elokuussa 2002.

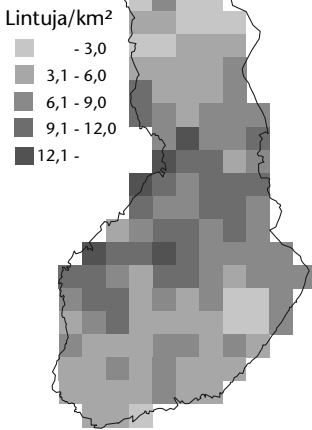
<i>Riistanhoito- piiri</i>	<i>Tiheys Yks./km²</i>	<i>Poikas- osuus (%)</i>	<i>Poikue- koko</i>	<i>Muutos (%)</i>
<i>Etelä-Häme</i>	1,9	13	4,0	8
<i>Etelä-Savo</i>	2,3	36	3,1	21
<i>Keski-Suomi</i>	2,3	47	4,5	19
<i>Kymi</i>	3,2	20	3,4	-15
<i>Lappi</i>	5,8	52	3,5	63
<i>Oulu</i>	3,2	45	3,5	0
<i>Pohjanmaa</i>	4,6	47	4,0	28
<i>Pohjois-Häme</i>	3,2	9	3,0	-22
<i>Pohjois-Karjala</i>	3,3	39	3,7	-24
<i>Pohjois-Savo</i>	2,6	47	2,9	28
<i>Ruots. Pohjanmaa</i>	3,7	6	2,0	12
<i>Satakunta</i>	2,8	32	2,5	-6
<i>Uusimaa</i>	2,8	35	5,5	-31
<i>Varsinais-Suomi</i>	0,8	20	1,0	-63
<i>Kainuu</i>	3,7	49	3,8	19
<i>Koko maa</i>	3,8	44	3,5	19

Teeri

Korkeimmat ruutukohtaiset teeritiheydet havaittiin Pohjanmaalla pitkin Pohjanlahden rannikkoa sekä Kainuussa ja aivan Lapin lounaiskulmassa (kuva 4). Runsauskuva noudattelee vuodentakaisista, mutta alhaisen teeritiheyden ruutuja on nyt enemmän Etelä-Suomessa ja toisaalta korkeamman tiheyden ruutuja enemmän Kainuussa.

Kolmioalueiden teeritiheydet olivat korkeimmat, yli 9 lintua neliökilometrillä, Pohjanmaalla, Oulussa ja Kainuussa. Alhaisimmat tiheydet todettiin Lounais-Suomessa (kuva 5). Teeren kannanmuutoskuva edellisestä vuodesta oli samankaltainen kuin metson. Pohjois-Suomessa ja sieltä Keski-Suomeen pistävällä kielekkeellä teerikanta runsastui huomattavasti. Kainuun (73 %) ja Lapin (50 %) kasvuluvut ovat

Teeri

Kuva 4. Teeren keskimääräinen tiheys (yksilöä/km² metsämaata) 50 x 50 km:n ruuduittain elokuussa 2002.

poikkeuksellisen korkeita. Tämän alueen eteläpuolella teeritiheydet pääsääntöisesti laskivat, tyypillisesti viidenneksen verran.

Teeren lisääntymismenestys kesällä 2002 oli Pohjois-Suomessa ja keskisessä Suomessa keskimääräistä parempi: monella alueella joko poikueellisten naaraiden osuus, keskimääräinen poikuekoko tai näiden tulona poikasosuus oli riistakolmiojakson parhaita (taulukko 2). Eteläisemmässä Suomessa lisääntyminen onnistui huonommin, mutta täällä eri alueiden välillä oli voimakastakin vaihtelua. Aineistossa on piirre siihen suuntaan, että poikueellisten naaraiden osuus ei ollut välttämättä kovinkaan alhainen, mutta alhaisen poikuekoon johdosta poikasten määrä jäi kuitenkin pieneksi.

Lintujen säilyvyys edellisestä elokuusta vuoden 2002 laskentaan oli Pohjois-Suomessa erinomainen. Todetut säilyvyysluvut olivat riistakolmiojakson parhaita. Etelä-Suomen, missä kannanmuutos oli laskeva, säilyvyys oli sitä vastoin keskimääräistä heikompi tai enintään keskimääräistä tasoa.

Suomen teerikanta kohentui edellisvuodesta noin 10 %. Se on nyt vajaat 8 prosenttia enemmän kuin edeltäneen kymmenenä vuonna keskimäärin. Ainoa alue, missä teeri on riistakolmiojakson korkeimmassa tiheydessään,

Taulukko 2. Teeren tiheys, poikasosuus, poikuekoko sekä kannan muutosprosentti riistanhoitopiireittäin elokuussa 2002.

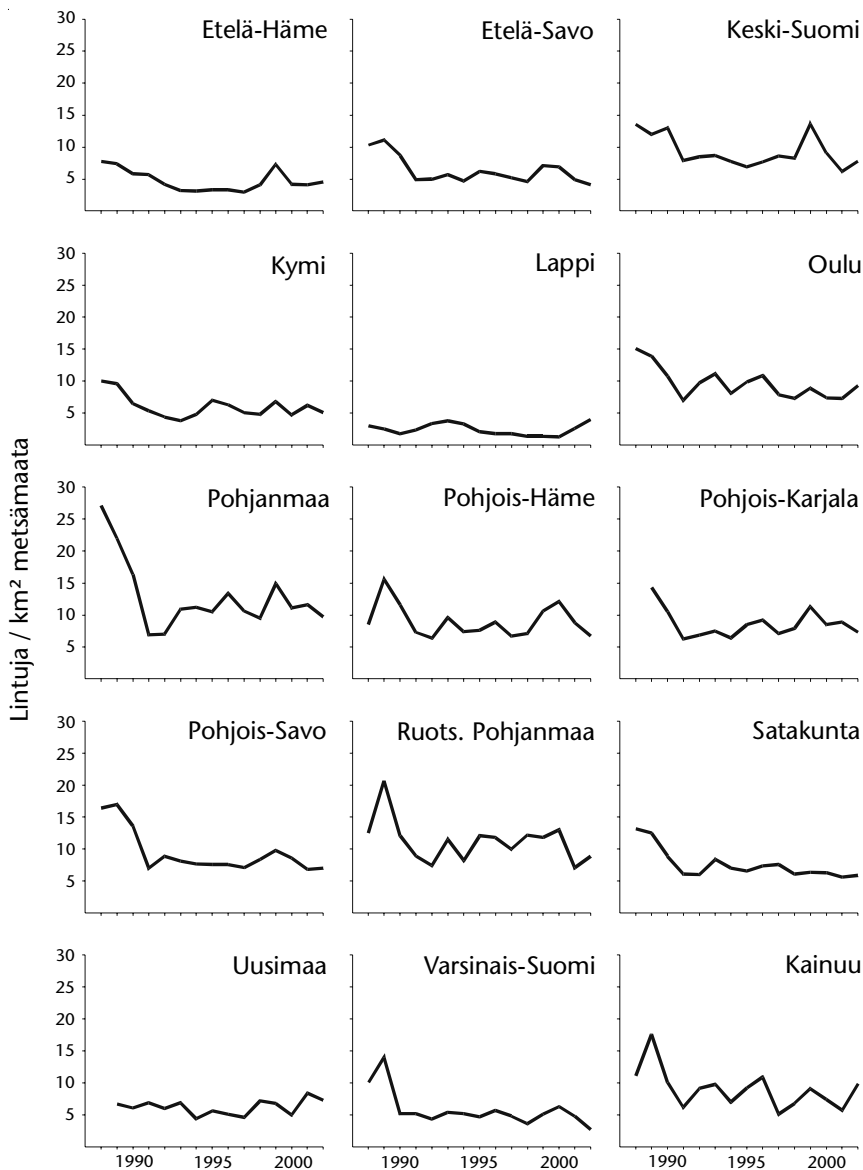
<i>Riistanhoitopiiri</i>	<i>Tiheys Yks./km²</i>	<i>Poikas- osuus (%)</i>	<i>Poikue- koko</i>	<i>Muutos (%)</i>
<i>Etelä-Häme</i>	4,6	58	4,7	13
<i>Etelä-Savo</i>	4,1	40	3,2	-16
<i>Keski-Suomi</i>	7,8	51	3,7	25
<i>Kymi</i>	5,0	35	3,1	-19
<i>Lappi</i>	4,0	57	3,9	49
<i>Oulu</i>	9,3	50	4,0	27
<i>Pohjanmaa</i>	9,4	53	4,1	-18
<i>Pohjois-Häme</i>	6,7	34	3,1	-24
<i>Pohjois-Karjala</i>	7,2	43	3,8	-19
<i>Pohjois-Savo</i>	7,1	51	3,5	4
<i>Ruots. Pohjanmaa</i>	8,2	33	3,8	15
<i>Satakunta</i>	6,0	45	4,4	7
<i>Uusimaa</i>	7,3	25	3,3	-13
<i>Varsinais-Suomi</i>	2,7	0	0,0	-44
<i>Kainuu</i>	9,9	56	4,4	73
<i>Koko maa</i>	6,6	49	3,9	9

on Lappi. Viidentoista vuoden kolmioaineistossa vuoden 2002 tulos poikueellisten naaraiden osuudessa on jakson neljänneksi korkein; poikasosuus ja säilyvyys olivat keskimääräistä tasoa (jakson kuudenneksi paras vuosi kummallakin).

Pyö

Pyö runsauskartasta käy ilmi, että alhaisimman ja korkeimman pyötiheyden ruudut levittäytyvät suhteellisen tasaisena 'tilkkutäkinä' Etelä-Suomesta Etelä-Lapin rajoille (kuva 6). Runsauskuva on pyölle tyypillinen ja myös hyvin samankaltainen kuin edellisenä vuonna.

Etelä- ja Pohjois-Hämeessä sekä Pohjois-Savossa ja Satakunnassa pyötiheys ylitti 10 yksilön tiheyden metsämaan neliökilometrillä.

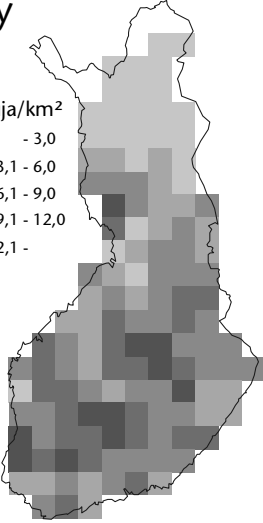

Kuva 5. Teeren keskimääräinen tiheys (lintuja/km² metsämaata) riistanhoitopiireittäin elokuussa 2002.

Pyy

Lintuja/km²

■	- 3,0
■	3,1 - 6,0
■	6,1 - 9,0
■	9,1 - 12,0
■	12,1 -

Kuva 6. Pyyntä keskimääräinen tiheys (yksilöä/km² metsämaata) 50 x 50 km:n ruuduittain elokuussa 2002.

Alhaisimmat rh-piirikohtaiset tiheydet todettiin Oulussa ja Lapissa. Pyyntä alueellinen runsausmuutos edellisvuodesta oli pääosin samanlainen kuin metson ja teeren. Selvät kasvuluvut kirjattiin Pohjois-Suomessa ja sieltä Pohjois-Savon, Keski-Suomen ja Pohjois-Hämeen kautta Satakuntaan pistävässä kiilassa (kuva 7). Kasvu oli kaikkein voimakkainta Kainuussa ja Satakunnassa, missä pyyitiheys noin 1,5-kertaistui. Pohjanmaan rannikolla pyyitiheys oli sama kuin edellisenä vuonna, ja runsastumiskiilan etelä- ja itäpuolella pyyitiheys laski. Vähenneminen oli 10–20 prosentin luokkaa.

Pyyntä säilyvyydessä edellisvuodesta oli melkoista vaihtelua. Pohjois-Suomessa ja Satakunnassa säilyvyys oli hyvä, kun taas muualla keskin-kertaista tai sitä alempi. Satakunnassa säilyvyysluku oli riistakolmiojaksen paras ja Kainuussa toiseksi paras. Missään säilyvyys ei ollut poikkeuksellisen alhainen riistakolmioiden viisitoistavuotiseen aikasarjaan verrattuna.

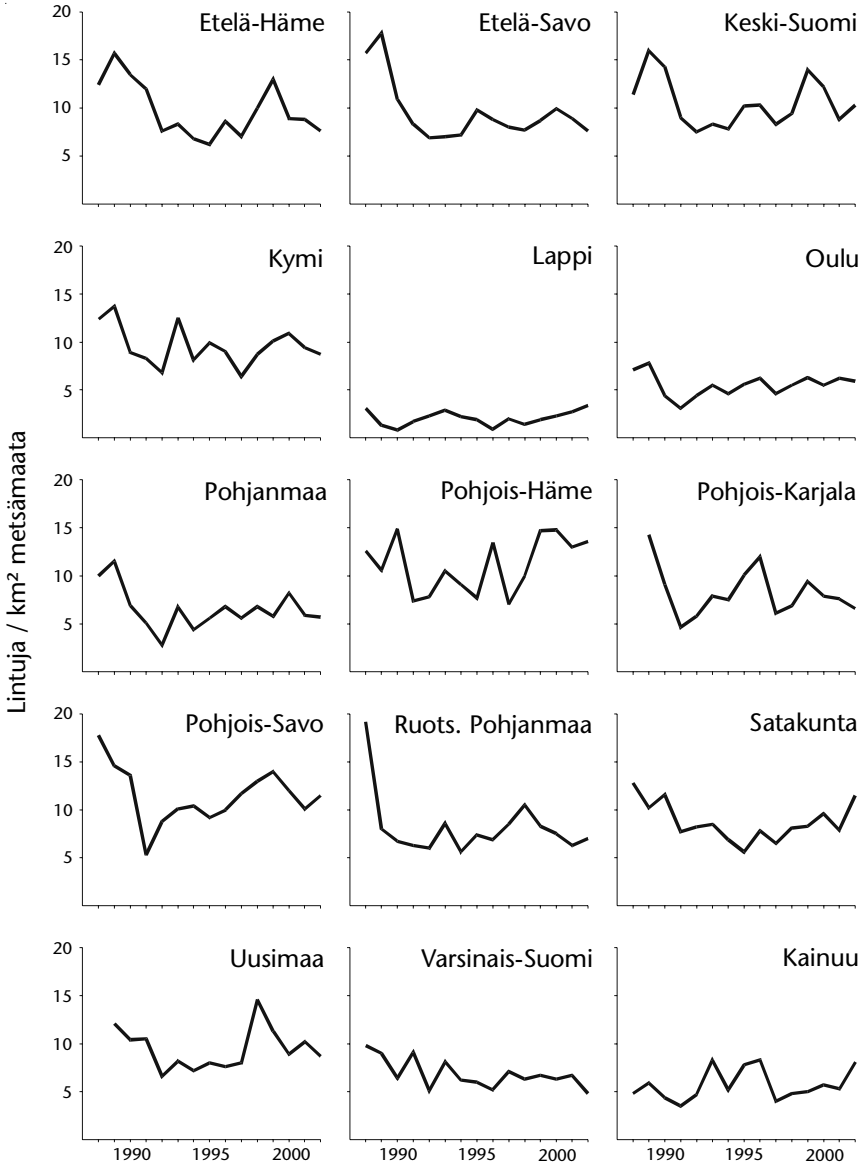
Pyyntä lisääntyminen onnistui keskimäärin hyvin. Satakunnassa ja Etelä-Hämeessä pyyntä poikasosuus oli kolmiohistorian korkein, Pohjois-Hämeessä, Kymissä ja Satakunnassakin aivan jaksen parhaiden vuosien tasoa (taulukko 3). Muualla Suomessa pyyntä poikasosuus oli keskimääräinen tai sitä hieman heikompi. Pohjois-Karjalassa ja

Taulukko 3. Pyyn tiheys, poikasosuus, poikuekoko sekä kannan muutosprosentti riistanhoitopiireittäin elokuussa 2002.

<i>Riistanhoitopiiri</i>	<i>Tiheys Yks./km²</i>	<i>Poikas- osuus (%)</i>	<i>Poikue- koko</i>	<i>Muutos (%)</i>
<i>Etelä-Häme</i>	7,8	46	3,5	-12
<i>Etelä-Savo</i>	7,8	38	3,5	-13
<i>Keski-Suomi</i>	10,3	38	3,6	17
<i>Kymi</i>	8,9	42	3,5	-6
<i>Lappi</i>	3,5	45	4,3	27
<i>Oulu</i>	5,9	52	4,1	-5
<i>Pohjanmaa</i>	6,4	48	4,3	8
<i>Pohjois-Häme</i>	13,6	53	3,9	4
<i>Pohjois-Karjala</i>	6,6	35	3,3	-13
<i>Pohjois-Savo</i>	12,0	52	3,6	19
<i>Ruots. Pohjanmaa</i>	6,6	25	3,5	6
<i>Satakunta</i>	11,5	50	3,8	46
<i>Uusimaa</i>	9,3	28	4,1	-9
<i>Varsinais-Suomi</i>	4,8	30	3,0	-28
<i>Kainuu</i>	8,1	55	4,2	51
<i>Koko maa</i>	7,1	45	3,9	7

Uudellamaalla (jonka kolmiomäärä on tosin pieni ja aineisto suppea) poikasosuus oli peräti kolmiojakson alhaisin. Mielenkiintoista on, että Kainuussa, Lapissa ja Satakunnassa, missä kanta vahvistui edellisvuodesta voimakkaasti, poikaslintujen osuus oli 'vain' keskinkertainen; siellä kannankasvu perustuikin enemmän lintujen erinomaiseen säilyvyyteen edellisvuodesta.

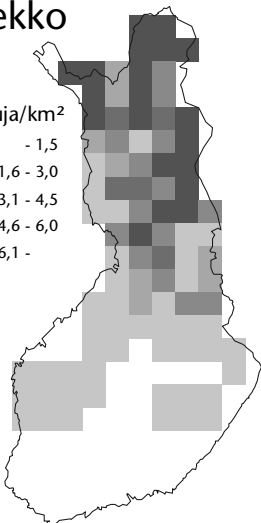
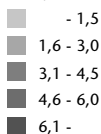
Valtakunnan tasolla pyytiheys ei juuri muuttunut edellisvuodesta; kasvua todettiin 5 prosenttia. Vuoden 2002 keskimääräinen tiheys on vajaat 10 % korkeampi kuin edellisenä kymmenenä vuonna keskimäärin. Lapissa ja Pohjois-Hämeessä pyytiheys oli riistakolmiojakson korkein; Satakunnassa ja Kainuussa vuosi oli myös parhaiden joukossa. Pohjanmaalla, Pohjois-Karjalassa ja Uudellamaalla sitä vastoin pyytiheys oli kolmiojakson heikoimpia. Koko maan tilaston mukaan pyyn säilyvyys

Kuva 7. Pyynti keskimääräinen tiheys (lintuja/km² metsämaata) riistanhoitopiireittäin elokuussa 2002.

Riekkö

Lintuja/km²

Kuva 8. Riekkön keskimääräinen tiheys (yksilöä/km² metsämaata) 50 x 50 km:n ruuduittain elokuussa 2002.

oli keskimääräistä, ja poikasosuuden mukaan vuosi oli riistakolmiojakson kolmanneksi paras.

Riekkö

Riekkön korkeimman tiheyden ruudut löytyivät Itä- ja Pohjois-Lapista (kuva 8). Korkeamman tiheyden ruutuja oli edellisvuoteen verrattuna huomattavasti enemmän varsinkin Etelä-Lapissa, Koillismaalla ja Kainuussa.

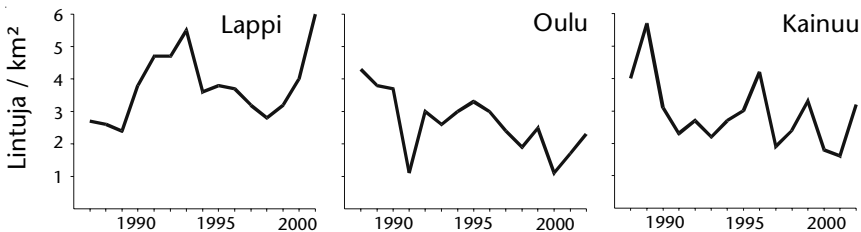
Riekkön runsautta ja runsaudenmuutoksia on mielekästä arvioida vain siellä missä laji on yleinen eli Pohjois-Suomessa. Eteläisemmässä Suomessa, missä laji on hyvin vähälukuinen, aineisto on pieni ja sattuman vaikutus on suuri. Lapin riekkötiheys kolmioalueilla oli kaksinkertainen Oulun ja Kainuun keskiarvoihin verrattuna. Lappi on kuitenkin laaja maakunta, ja keskiarvo yleistää lintutiheyttä tarpeettomasti (ks. kuva 9). Riekkön kannanmuutos edellisvuodesta oli huomattava. Lapin riekkötiheys 1,5-kertaistui, Oulussa kasvu oli lähes samaa luokkaa ja Kainuussa kanta peräti kaksinkertaistui (kuva 9, taulukko 4). Etelämpänä Suomessa riekkö sitä vastoin pikemminkin väheni, jos kohta – niinkuin todettiin – aineistoa sieltä on niukasti.

Taulukko 4. Riekon tiheys, poikasosuus, poikuekoko sekä kannan muutosprosentti Lapin, Oulun ja Kainuun riistanhoitopiireissä elokuussa 2002.

<i>Riistanhoitopiiri</i>	<i>Tiheys Yks./km²</i>	<i>Poikas- osuus (%)</i>	<i>Poikue- koko</i>	<i>Muutos (%)</i>
<i>Lappi</i>	6,0	62	6,0	48
<i>Oulu</i>	2,3	43	5,2	35
<i>Kainuu</i>	3,2	63	6,2	103
<i>Koko maa</i>	2,2	58	5,9	57

Riekon pesimistulos poikasosuudella arvioituna ei ollut mainittavan hyvä niilläkään alueilla, joilla kanta vahvistui edellisvuodesta roimasti. Riistakolmiojakson aikana on todettu huomattavastikin korkeampia poikasosuuksia. Pohjois-Suomen vahva kannankasvu perustuikin enemmän lintujen erinomaiseen säilyvyyteen.

Koko maan riekkotiheys kasvoi edellisvuodesta vankasti, noin 40 prosenttia. Lapissa riekkko on nyt riistakolmiojakson korkeimmassa tiheydessään. Riekon säilyvyys oli siis kokonaisuutena hyvä, kun taas lisääntymisen onnistuminen oli pikemminkin vain keskimääräinen. Mitkä eri tekijät ovat olleet vaikuttamassa hyvään säilyvyyteen, on tällä hetkellä avoin kysymys.

Kuva 9. Riekon keskimääräinen tiheys (lintuja/km² metsämaata) Lapin, Oulun ja Kainuun riistanhoitopiireissä elokuussa 2002.

Metsästys syksyllä 2002

Riistantutkimuksella ei ole viime vuosina ollut edellytyksiä kovin täsmällisten metsästyssuosittelujen antamiseen. Metsästyspaine tulee olla suhteuttaa saalislajin tiheyteen ja kanalintujen kyseessä ollen myös siihen, missä vaiheessa kannanvaihteluaalloa ollaan. Nuorten lintujen osuus on erilainen kannanvaihteluaallon eri vaiheissa ja metsästyksen tulisi kohdistua nuoriin lintuihin. Koska lintukannat ovat kymmenen viime vuoden aikana vaihdelleet epäsäännöllisesti vailla aikaisempien vuosikymmenien selvää jaksoittaisuutta, kannanvaihteluaallon vaiheen määrittäminen on ollut mahdotonta; siksi tutkimuksen suositukset metsästyksen enimmäismääräksi ovat olleet perussuosituksia.

Tämäkään vuosi ei palauttanut syklisyyttä, mutta joitain piirteitä entisestä säännönmukaisuudesta oli nähtävissä. Yksi näistä on se, että kannanmuutokset edellisvuodesta olivat suhteellisen laajoilla alueilla yhteneväiset verrattuna monien aikaisempien vuosien 'tilkkutäkkeihin'. Lisäksi eri lajien muutokset olivat alueellisesti huomattavan samankaltaiset. Pohjois-Suomessa ollaan mahdollisesti kasvavien kantojen vaiheessa, Lapissa mahdollisesti huippuvuodessa. Merkit eivät kuitenkaan ole kiistattoman selvät. Suositus eteläisen Suomen säännöttömästi vaihtelevien ja laskevien kantojen metsästysverotuksen enimmäismääräksi on 3–5 % elokuun lintumäärästä. Pohjois-Suomeen voidaan yleisesti soveltaa 5 prosentin enimmäisverotusta. Lapin lintutiheydet ovat riistakolmiojakson korkeimmat, mutta koska takana on tuoreesti jopa 6–7 vuoden lamakausi, viisasta olisi pitäytyä 5 prosentin enimmäisverotuksessa.

Riekkokanta runsastui voimakkaasti – pyy hienokseltaan

Metson keskitiheys koko maassa koheni edellisvuodesta lähes 20 prosenttia. Kannanmuutos oli edellisvuodesta selvästi positiivinen Pohjois- ja Keski-Suomessa, kun taas Etelä- ja Itä-Suomessa metsätiheydet laskivat. Teeren kannankasvu koko maan tasolla oli noin 10 prosenttia. Kannanmuutoskuva oli olennaisesti sama kuin metsällä: kasvua todettiin Pohjois- ja Keski-Suomessa, vähenemistä Etelä-Suomessa.

Pyykanta ei juuri muuttunut edellisvuotisesta: kanta vahvistui viidellä prosentilla. Pyy selvästi pohjoisessa ja keskisessä Suomessa, Pohjanmaan rannikolla kanta oli ennallaan ja Etelä- ja Itä-Suomessa se väheni. Riekkokanta vahvistui tuntuvasti Pohjois-Suomessa. Kaikki lajit ovat lievästi runsaampia kuin edellisen kymmenen vuoden aikana keskimäärin.

Pohjois-Suomessa kasvua

Tämän vuoden riistakolmiolaskennan tuloksissa oli enemmän säännönmukaisuutta kuin moniin vuosiin. Alueelliset muutostrendit olivat samansuuntaisia laajahkoilla alueilla, ja eri lajien kannanmuutoskuvat olivat paljolti yhteneväiset. Kaikilla lajeilla todettiin selvää kasvua Pohjois-Suomessa, kun taas Etelä-Suomea luonnehtivat pikemminkin kannan vähenemiset. Lapissa kaikkien lajien tiheydet olivat riistakolmiolaskentojen viisitoistavuotisen historian korkeimmat.

Lapin lintukannat ovat kahdessa vuodessa kohentuneet pitkään kestäneen laman pohjalta huomattavasti. Pohjois-Suomen kehityksen